

ปัญหา

การวิจัยนี้มุ่งที่จะศึกษาภาพพจน์ของคนสัญชาติต่าง ๆ 20 สัญชาติ และศึกษาการเกาะกลุ่มกันของลักษณะภาพพจน์ของกลุ่มคนสัญชาติต่าง ๆ รวมทั้งการเกาะกลุ่มกันของกลุ่มคนสัญชาติต่าง ๆ

ความสำคัญของปัญหา

หลายประเทศได้ให้ความสนใจกับการศึกษา "ภาพพจน์" กลุ่มบุคคลต่าง ๆ มาช้านานแล้ว จุดเริ่มต้นของการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติและเชื้อชาติต่าง ๆ เชิงประจักษ์คือ มหาวิทยาลัยพรินซ์ตัน ประเทศสหรัฐอเมริกา¹ และต่อมาได้ขยายไปสู่ประเทศต่าง ๆ อาทิ แคนาดา ฟิลิปปีนส์ อินเดียน ปากีสถาน ออสเตรเลีย บราซิล กรีซ ญี่ปุ่น² ฯลฯ ผู้วิจัยทั้งหลายต่างก็มีวัตถุประสงค์ร่วมกันคือ ต้องการทราบว่าคนในชาติของตนรับรู้ภาพพจน์ของคนชาติอื่น ๆ อย่างไร อย่างไรก็ตามความสำคัญในการวิจัยจะมากเกินกว่านั้น ดังที่องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (UNESCO) ได้มอบหมายให้นักสังคมศาสตร์กลุ่มหนึ่งนำโดยแคนทริล (Cantril, 1953) วิจัยการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ใน 8 ประเทศ โดยมีความเชื่อว่าการรับรู้ภาพพจน์ของประเทศต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับความสัมพันธ์ระหว่าง

¹John C. Brigham, "Ethnic Stereotypes," Psychological Bulletin 76 (July, 1971): 16.

²Ibid., pp. 35-38.

ประเทศ¹ และช่วยให้เข้าใจสาเหตุที่ประเทศหนึ่งเลือกกระทำอะไรบางอย่างกับอีกประเทศหนึ่ง²

แมวนานาประเทศให้ความสนใจและทำการวิจัยการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติและเชื้อชาติต่าง ๆ อย่างกว้างขวางก็ตาม การวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังมีไม่มากนักในประเทศไทย และการวิจัยที่แล้ว ๆ มากก็ศึกษาการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ในขอบเขตที่จำกัดมาก ผู้วิจัยจึงคิดว่าจะศึกษาการรับรู้ภาพพจน์ของคนไทยที่มีต่อคนสัญชาติต่าง ๆ โดยมุ่งถึงความสำคัญ 2 ประการคือ

1. ความสำคัญทางค่านิยมวิชาการ

การศึกษาการรับรู้ภาพพจน์เป็นชายหนึ่งของจิตวิทยาสังคม ซึ่งในประเทศเรายังศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในวงแคบ ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยเสริมข้อขยายของจิตวิทยาสังคม โดยเฉพาะค่านิยมการรับรู้ภาพพจน์ได้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ความสำคัญทางค่านิยมประยุกต์

ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารประเทศในอันที่จะนำข้อมูลเป็นส่วนพิจารณาในการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศและการโฆษณาชวนเชื่อแก่ประชาชน นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อผู้ที่เกี่ยวข้องกับวงการศึกษาอีกด้วย

ความเป็นมาของปัญหา

ในปี 1922 วอลเตอร์ ลิปปแมนน์ (Walter Lippmann) เสนอคำว่า "Stereotype" ซึ่งตรงกับภาษาไทยว่า "ภาพพจน์" และได้ให้ความหมายไว้ว่าเป็นภาพที่อยู่ในหัวของคนหนึ่ง ๆ (Picture inside his head) เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ

¹W. Buchanan and H. Cantril, How Nations See Each Other (Urbana: University of Illinois Press, 1953), pp. V-VIII.

²Ibid., pp. 96-97.

ภาพเหล่านี้เราเรียนรู้จากสังคมและเป็นตัวกำหนดการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมตลอดมา¹
คำว่า "Stereotype" นี้ ดร.ชัยพร วิชาวุธ ให้ชื่อในภาษาไทยว่า "ภาพพจน์"²

หลังจากที่ลึปเปเนเสนอคำว่า "Stereotype" ได้มีการศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพพจน์กันอย่างกว้างขวาง การศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้ภาพพจน์ในระยะแรกใช้กลุ่มเป้าหมายที่มีสัญชาติและเชื้อชาติต่าง ๆ กัน ตั้งเริ่มจากปี 1932 แคทซ์และเบรลี (Katz and Braly) ศึกษาการรับรู้ภาพพจน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยปรีนซ์ตัน 100 คน โดยใช้สัญชาติและเชื้อชาติต่าง ๆ เป็นกลุ่มเป้าหมาย รวม 10 กลุ่ม ทั้งนี้ให้นักศึกษาเลือกลักษณะที่คิดว่า เป็นลักษณะของคนแต่ละสัญชาติและเชื้อชาติ ๆ ละ 5 ลักษณะจากรายการที่กำหนดให้ 84 ลักษณะ จากนั้นนำผลมาหาความถี่ของแต่ละลักษณะที่ได้รับเลือกให้กับแต่ละสัญชาติหรือเชื้อชาติ ผลการวิจัยปรากฏว่า นักศึกษาส่วนใหญ่รับรู้ภาพพจน์กลุ่มเป้าหมายได้สอดคล้องกันมาก³

ต่อมาทิลเบอร์ท (Gilbert, 1951) กับคาร์ลินซ์และคณะ (Karlins et al., 1969) ได้ทำการศึกษาวิธีการของแคทซ์และเบรลี ทั้งยังใช้กลุ่มตัวอย่าง ณ แห่งเดียวกันด้วย

¹Walter Lippmann, Public Opinion (New York: Harcourt, Brace, 1922), Cited by J. C. Brigham, "Ethnic Stereotypes," Psychological Bulletin 76 (July, 1971): 16.

²ชัยพร วิชาวุธ, ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ตามการรับรู้ของนักเรียนและนิสิตนักศึกษา (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 1.

³D.Katz and K. W. Braly, "Racial Stereotypes of 100 College Students," Journal of Abnormal and Social Psychology 28 (1932): 280-290. Cited by M. Karlins et al., "On the Fading of Social Stereotypes: Studies in Three Generations of College Students," Journal of Personality and Social Psychology 13 (1969): 1.

วิธีการของแคทซ์และเบรลีได้รับความนิยมสูงมาก จึงมีผู้นำเอาไปศึกษาการ
 รับรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง อย่างไรก็ตามระเบียบวิธีนี้ก็ได้รับการ
 วิจารณ์ว่า เป็นวิธีที่บังคับให้ผู้รับรู้เลือกลักษณะใดกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ ทั้ง ๆ ที่ผู้รับรู้ไม่
 สู้เต็มใจเท่าไรนัก¹ ดังนั้นจึงมีผู้คิดวิธีการวัดภาพพจน์ในแนวนอน เช่น เออร์ลิชและไรเนฮาร์ท
 (Ehrlich and Rinehart, 1965) ใช้แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended
 format) ในการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติและเชื้อชาติต่าง ๆ² โดยให้ผู้รับรู้
 พรรณาลักษณะของกลุ่มเป้าหมายตามความเข้าใจของเขาอย่างเสรี

นอกจากวิธีการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์ดังกล่าวแล้ว ก็มีผู้ประยุกต์เอามาตรจำแนก
 ความหมาย (Semantic Differential Scale) ซึ่งแรกเสนอโดยออสกู๊ดและคณะ
 (Osgood et al., 1957) มาใช้ วิธีนี้ผู้วิจัยจะกำหนดรายการกรกรกลุ่มเป้าหมายและคุณ
 คุณศัพท์ที่มีความหมายตรงข้ามกัน เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ ตี-เฉว ฯลฯ คุณศัพท์แต่ละคู่จัด
 เป็นมาตรประมาณค่าแบ่งออกเป็น 7 ช่วง เพื่อให้ผู้รับการทดสอบประเมินค่ากลุ่มเป้าหมาย
 ที่กำหนดให้ ผู้ที่นำเอามาตรจำแนกความหมายไปประยุกต์ใช้ มีอาทิเช่น สไนเดอร์
 (Snider, 1962) นำเอาไปศึกษาภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ 6 สัญชาติ ตามการรับรู้
 ของนักเรียนระดับเกรด 9³ ไทรแอนดิสและแวลลีลิว (Triandis and Vassiliou,
 1967) นำเอามาตรจำแนกความหมายไปประยุกต์ใช้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ภาพพจน์

¹Brigham, "Ethnic Stereotypes," pp. 24-25.

²Ibid., p. 25.

³James G. Snider, "Profiles of Some Stereotypes Held by
 Ninth Grade Pupils," In Semantic Differential Technique: A Source
 Book, Edited by James G. Snider and Charles E. Osgood (Chicago:
 Aldine-Atherton, 1972), pp. 492-501.

ของคนกรีกและคนอเมริกัน¹ และการ์คเนอร์ วันนาคอทท์และเทย์เลอร์ (Gardner, Wonnacott and Taylor, 1968) นำไปศึกษาภาพพจน์ของคนแคนาดาเชื้อสายฝรั่งเศสตามการรับรู้ของนักศึกษาแคนาดา² เป็นต้น จากการวิจัยดังกล่าวและการวิจัยอื่น ๆ ก็เป็นที่ประจักษ์ว่า วิธีการของออสกูคและคณะสามารถนำมาประยุกต์ใช้ศึกษาการรับรู้ภาพพจน์อย่างใดผล และวิธีนี้เหมาะที่จะใช้วัดการรับรู้ภาพพจน์โดยกลุ่มบุคคลหรือเอกบุคคลด้วย³

สำหรับการวิจัยการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ในประเทศไทยนั้นยังมีไม่มากนัก ทั้งยังจำกัดในเรื่องเกี่ยวกับการรับรู้ประเทศหรือคนสัญชาติต่าง ๆ ไม่ก็ประเทศหรือสัญชาติ อาทิ เพร้าพรหม โกมลมาลย์ (2510) ศึกษาเปรียบเทียบความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะสำรวจและเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อชาวอเมริกันและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาของนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ โดยใช้แบบสอบถามทัศนคติตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)⁴ ดร.เชียน ฉีระวิทย์ ศึกษาทัศนคติของคนไทยที่มีต่อจีนและญี่ปุ่น

¹Harry C. Triandis and V. Vassiliou, "Frequency of Contact and Stereotyping," Journal of Personality and Social Psychology 7 (October, 1967): 316-318.

²R. C. Gardner et al., "Ethnic Stereotypes: A Factor Analytic Investigation," Canadian Journal of Psychology 22 (February, 1968): 35-36.

³Ibid.

⁴เพร้าพรหม โกมลมาลย์, "ความรู้โดยทั่วไปเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและทัศนคติต่อชาวอเมริกันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5," (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต แผนกวิชาวิจัยการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), หน้า 1 - 102.

(2518)¹ และความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับออสเตรเลีย เลียบในวรรณคดีของคนไทย (2521)² โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบว่า มหาชนคนไทย ผู้นำของคนไทย และผู้นำนิสิตนักศึกษา มี ทัศนภาพ ทัศนภาพ และความเห็น เกี่ยวกับประเทศทั้งสามอย่างไรและอาศัยข้อมูลจากไหน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์เนื้อหาจาก สื่อมวลชน และเฉลิมชัย ณีว เรืองนนท์ (2522) ศึกษาทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อเวียดนาม โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่ วัตถุประสงค์ของการวิจัยคือ ศึกษาระดับความรู้อะไรและทัศนคติของคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ต่อเวียดนาม โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บข้อมูล³

จะเห็นได้ว่าการศึกษาถึงกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึง เรื่องอื่น ๆ ภายนอกเหนือจากภาพพจน์ จึงทำให้การศึกษาภาพพจน์อยู่ในขอบเขตที่จำกัดมาก การวิจัย การรับรู้ภาพพจน์ที่นับว่าเป็นการวิจัยบุกเบิกคือ การวิจัยของ ดร.ชัยพร วิชชาวุธ (2523) ซึ่งเป็นการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์ของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ที่มีบทบาททางเศรษฐกิจ สังคม และ การเมืองบางกลุ่ม โดยใช้วิธีการของแคทซ์และเบรลี แต่ในกลุ่มผู้รับรู้เลือกลักษณะที่ลักษณะ ก็ใดแก่กลุ่มเป้าหมาย⁴ ทั้งนี้จึงน่าจะได้นำการศึกษาการรับรู้

1 เขียน ชีระวิทย์, วรรณคดีของคนไทยที่มีต่อจีนและญี่ปุ่น (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2518), หน้า 1 - 135.

2 เขียน ชีระวิทย์, ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับออสเตรเลีย เลียบในวรรณคดีของคนไทย (กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1 - 124.

3 เฉลิมชัย ณีว เรืองนนท์, "ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียดนาม: ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างจังหวัดที่มีและไม่มีชาวเวียดนามอพยพอาศัยอยู่," (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 1 - 248.

4 ชัยพร วิชชาวุธ, ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ..., หน้า 1 - 134.

ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ให้กว้างขวางออกไปอีก

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยประยุกต์เอาวิธีมาตรฐานความหมายที่เสนอโดยออสกู๊ด และคณะ (Osgood et al., 1957) มาใช้ในการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัย ทั้งนี้เพราะเขาเหล่านั้นอาจมีส่วนร่วมโดยตรงหรือโดยอ้อมกับการสร้างความสัมพันธ์กับต่างประเทศ การที่ได้ทราบถึงการรับรู้ภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ของนิสิตนักศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

แนวความคิดเกี่ยวกับภาพพจน์

ความหมายของภาพพจน์

มีผู้ให้ความหมายของภาพพจน์ไว้มากมายหลายท่าน ดังเริ่มจากลิปป์แมน (Lippmann) ที่นิยามความหมายของภาพพจน์ว่า คือ ภาพที่อยู่ในหัวของคนหนึ่ง ๆ ภาพเหล่านี้เราเรียนรู้จากสังคมและเป็นตัวกำหนดการรับรู้สิ่งต่าง ๆ ในสังคมตลอดมา¹

อย่างไรก็ดี แคทซ์และเบรดี (Katz and Braly) ได้ขยายความต่อไปว่า ภาพพจน์มีความสอดคล้องกับความเป็นจริงเพียงผิวเผิน ไคลน์เบอร์ก (Klineberg) มีความเห็นสอดคล้องกับแคทซ์และเบรดีและเชื่อกว่ภาพพจน์ได้มาจากคำบอกเล่าและข่าวลือมากกว่าการอุปนัยจากข้อมูล ลิปป์แมนเองก็ได้ขยายความต่อไปอีกเช่นกันว่า ภาพพจน์ได้มาจากการรับรู้ที่บิดเบือนจากความจริง²

การให้ความหมายของการรับรู้ภาพพจน์ว่าเป็นการรับรู้ที่คลาดเคลื่อนจากความจริงทำให้เกิดปัญหาตามมา นั่นคือ เราจะทราบได้อย่างไรว่า การรับรู้หนึ่ง ๆ ตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ แมว่าการรับรู้ของคนหนึ่ง ๆ อาจจะสามารถตรงกับการรับรู้ของคนอื่น ๆ ในสังคม แต่การรับรู้ที่สอดคล้องตรงกันนั้นไม่จำเป็นจะต้องตรงกับความเป็นจริง³

¹Brigham, "Ethnic Stereotypes," p. 16.

²Ibid.

³ชัยพร วิชชาวุฒ, "ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ...", หน้า 2.

ฮาสตอร์ฟและคณะ (Hastorf et al., 1970) กล่าวว่า ภาพพจน์หมายถึง
รายการลักษณะที่เรากำหนดให้กลุ่มบุคคล¹

เออร์ลิช (Ehrlich, 1973) ให้ความหมายของภาพพจน์ว่าหมายถึงหน่วยของ
ความเชื่อหรือไม่เชื่อที่มีต่อกลุ่มบุคคลต่าง ๆ²

ดร.ชัยพร วิชาวุธ ให้ความหมายของภาพพจน์ว่าหมายถึงมโนภาพของสิ่งต่าง ๆ
ตามที่เรารับรู้ เป็นภาพที่อยู่ในหัวเรา และเราสามารถบอกลักษณะของภาพเหล่านี้ทางวาจา
ให้ผู้อื่นทราบได้³

วินัคเก (Vinacke, 1958) กับเทย์เลอร์และคณะ (Taylor et al., 1978)
เสนอความคิดที่ตรงกันว่า ภาพพจน์มีความหมายตรงกับมโนทัศน์ (Concept) ซึ่งหมายถึง
ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับลักษณะของสิ่งต่าง ๆ มโนทัศน์เป็นความเข้าใจของแต่ละบุคคล
เป็นการจัดระเบียบของสรรพสิ่งของแต่ละบุคคลและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโลกภายนอกของแต่ละ
บุคคลก็จะอยู่ในรูปแบบมโนทัศน์ของบุคคลนั้น เป็นโลกทัศน์ของบุคคลนั้น จะสอดคล้องกับความ
เป็นจริงหรือไม่ เราไม่อาจทราบได้ และเราทราบได้แต่เพียงว่า โลกทัศน์ของบุคคล
หนึ่ง ๆ เหมือนหรือต่างจากอีกคนหนึ่งเท่านั้น การรับรู้ภาพพจน์ก็เช่นเดียวกัน เพราะการรับ
รู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลในสังคมเป็นส่วนหนึ่งของโลกทัศน์ เราจึงไม่อาจทราบความสอดคล้อง

¹Albert H. Hastorf et al., Person Perception (London: Addison-Wesley Publishing, 1970), p. 46.

²Howard J. Ehrlich, The Social Psychology of Prejudice: A Systematic Theoretical Review and Propositional Inventory of the American Social Psychological Study of Prejudice (New York: Wiley and Son, 1973), p. 20.

³ชัยพร วิชาวุธ, "ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ...", หน้า 1.

ตรงกับความเป็นจริงและทราบแต่เพียงว่า บุคคลต่าง ๆ หรือบุคคลกลุ่มต่าง ๆ รับรู้ภาพจนบุคคลกลุ่มอื่น ๆ ในสังคมอย่างไร ต่างกันหรือเหมือนกันมากน้อยเพียงใดเท่านั้น¹

จากความหมายของภาพพจน์ข้างต้น ผู้วิจัยสรุปนิยามความหมายของภาพพจน์ว่าหมายถึงภาพที่อยู่ในความคิดคำนึงของคนหนึ่ง ๆ เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ตามที่เขารับรู้ และสามารถรายงานภาพเหล่านี้ให้ผู้อื่นทราบได้

กระบวนการเรียนรู้ภาพพจน์

การเรียนรู้ภาพพจน์อาจเกิดจากประสบการณ์ตรงหรืออ้อม ซึ่งกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงนั้นเป็นกระบวนการอุปนัย (Induction) โดยเริ่มจากการสังเกตตัวอย่างบางส่วนของสิ่งของประเภทใดประเภทหนึ่ง เพื่อหาลักษณะรวมของตัวอย่างเหล่านั้น เมื่อพบลักษณะรวมของตัวอย่างก็จะสรุปแผ่ขยาย (Generalize) ว่าทุกสิ่งในประเภคนั้นมีลักษณะรวมด้วย²

อเมบิลและฮาสตอร์ฟ (Amabile and Hastorf, 1973) กล่าวว่า การเรียนรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ นั้น เราเริ่มต้นจากการสังเกตลักษณะของบุคคลในกลุ่มหนึ่ง ๆ แล้วหาลักษณะรวมกัน จากนั้นก็สรุปว่า คนในกลุ่มนั้นมีลักษณะรวมกันด้วย³ ตัวอย่างเช่น เราสังเกตคนอเมริกันบางคนในประเทศไทย เราพบว่า พวกเขามีลักษณะ

¹ ชัยพร วิชชาวุธ, "ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ...", หน้า 3.

² ชัยพร วิชชาวุธ, มูลสารจิตวิทยา (กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 285.

³ Teresa Amabile and Albert H. Hastorf, "Person Perception," In Social Psychology: An Introduction, Edited by Bernard Scedenberg and Alvin Snadowsky (New York: The Free Press, 1976), p. 245.

กระท่อร้อนและตรงต่อเวลา จากนั้นเราก็จะสรุปแผขยายไปว่า คนอเมริกันคนอื่น ๆ ก็มีลักษณะกระท่อร้อนและตรงต่อเวลากว

เรามักพบเสมอว่า ข้อสรุปที่บุคคลหนึ่งสรุปได้แตกต่างจากของอีกคนหนึ่งโดยสิ้นเชิง ทั้งนั้นขึ้นอยู่กับทั้งสองคนได้สังเกตตัวอย่างมากน้อยต่างกันเพียงใด เป็นตัวอย่างชุดเดียวกันหรือไม่ ได้สังเกตพฤติกรรมประเภทเดียวกันหรือไม่ และภูมิหลังของผู้สังเกตแตกต่างกันมากน้อยเพียงใด ฯลฯ¹

การเรียนรู้ภาพพจน์ที่เป็นประสบการณ์อันนั้น เราเรียนรู้โดยผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อการศึกษา สื่อมวลชน ตลอดจนคำบอกเล่าของพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ครูอาจารย์และคนอื่น ๆ อิทธิพลของประสบการณ์ทางอ้อมต่อการเรียนรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลต่าง ๆ เป็นที่ตระหนักดีของนักจิตวิทยาที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ บางคนถึงขนาดกล่าวว่า การรับรู้ภาพพจน์ของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ย่อมคลาดเคลื่อนเสมอ เนื่องจากคนเราเรียนรู้ภาพพจน์จากคำบอกเล่าและข่าวลือมากกว่าที่จะเรียนจากการสังเกตด้วยตนเองและการอุปนัยจากข้อมูล (Klineberg, 1951)²

ผลของการรับรู้ภาพพจน์

การเรียนรู้ภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลมีผลต่อการรับรู้ลักษณะของบุคคลในกลุ่มและมีผลต่อพฤติกรรมระหว่างกลุ่ม ผลทั้งสองพอจะสรุปได้ดังนี้³

1. การรับรู้ลักษณะบุคคลในกลุ่ม การรับรู้ลักษณะบุคคลในกลุ่มจะสอดคล้องกับลักษณะภาพพจน์ของกลุ่ม ถ้าหากเราไปพบบุคคลหนึ่ง ทราบว่าเป็นนิสิตมหาวิทยาลัย เราก็จะรับรู้ลักษณะของบุคคลนี้สอดคล้องกับลักษณะภาพพจน์ของนิสิตมหาวิทยาลัย เช่น มีลักษณะฉลาด ใฝ่รู้ รักความเป็นธรรม สนใจการเมือง ฯลฯ และถ้าหากว่าบุคคลที่เราพบมี

¹ชัยพร วิชชาวุธ, มูลสารจิตวิทยา, หน้า 285.

²เรื่องเดียวกัน.

³เรื่องเดียวกัน, หน้า 288 - 289.

พฤติกรรมที่ไม่สอดคล้องกับภาพพจน์ของกลุ่ม เช่น สมาชิกของกลุ่มที่เรารับรู้ว่าเป็นนักเรียนหนังสือไม่เก่ง เกิดสอมนิดคะแนนค้มมาก เราก็มักจะตีความต่อไปว่าเป็นเพราะขี้เกียจ เป็นเพราะครูช่วยบ้าง เป็นเพราะมันเป็นพิเศษบ้าง หรือไม่ก็จะตีความว่าคุณคนนี้เป็นกรณียกเว้นพิเศษ การตีความเช่นนี้ก็เพื่อใ้ให้การรับรู้ของเรามีความสอดคล้องกันนั่นเอง

2. พฤติกรรมระหว่างกลุ่ม การรับรู้ภาพพจน์ระหว่างกันมีผลต่อพฤติกรรมระหว่างกลุ่ม หากนักเรียนในสองโรงเรียนรับรู้ภาพพจน์ซึ่งกันและกันในทางลบ ต่างฝ่ายต่างรับรู้ว่าอีกฝ่ายหนึ่งจะพยายามลบหลูและรังแกฝ่ายตน การขัดแย้งระหว่างสองกลุ่มนี้ก็จะเป็ผลตามมาทันที

ในระดับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ การที่ประเทศหนึ่งเลือกกระทำหรือไม่กระทำอย่างใดอย่างหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่งขึ้นอยู่กับ การรับรู้ภาพพจน์ของผู้นำในประเทศทั้งสอง บิวแคนันและแคนทริล (Buchanan and Cantril, 1953) ได้อภิปรายในรายงานการวิจัยที่องค์การยูเนสโกมอบหมายให้ทำว่า ในตอนปลายของสงครามโลกครั้งที่สอง สำนักข่าวสงครามของประเทศสหรัฐอเมริกาได้วิเคราะห์ข่าวที่ไต่จากการทำจารกรรมและสัมภาษณ์เชลยศึกและสรุปว่าขวัญการรบของญี่ปุ่นตกต่ำมากและการยอมแพ้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แต่ผู้บริหารระดับสูงของสหรัฐอเมริกาที่มีความเชื่อว่าญี่ปุ่นเป็นพวกบ้าสงครามและจะไม่มีวันยอมแพจนกว่าจะถูกทำลายจนหมดสิ้น ความเชื่อนี้ได้นำไปสู่การตัดสินใจใช้ระเบิดปรมาณูทำลายเมืองญี่ปุ่นอย่างราบคาบถึง 2 เมือง หากผู้บริหารระดับสูงของสหรัฐอเมริการับรู้ภาพพจน์ของญี่ปุ่นในตอนปลายสงครามโลกครั้งที่สอง เหมือนกับที่สรุปโดยสำนักข่าวสงคราม ความหายนะอันเกิดจากระเบิดปรมาณูอาจจะหลีกเลี่ยงได้

จากรายงานของ บิวแคนันและแคนทริลสอดคล้องกับทฤษฎีการ เมืองระหว่างประเทศซึ่งมีสมมุติฐานว่า ถ้าผู้นำประเทศหรือผู้กำหนดนโยบาย (Decision Maker) ของประเทศใดมีภาพพจน์ที่เลวร้ายต่อกฝ่ายหนึ่งมักจะเลือกดำเนินนโยบายที่ไม่เป็นมิตรต่อกฝ่ายนั้น ตรงกันข้ามถ้าผู้นำประเทศหรือผู้กำหนดนโยบายรัฐบาลมีภาพพจน์ที่ดีต่อกฝ่าย

หนึ่งมักจะเลือกคำเป็นนโยบายในที่ เป็นมิตร กับฝ่ายนั้นด้วย¹

การเปลี่ยนแปลงภาพพจน์

การวิจัยที่ยืนยันว่าภาพพจน์เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาคือ การวิจัยของคาร์ลินซ์ และคณะ (Karlins et al., 1967) ที่เปรียบเทียบภาพพจน์ของกลุ่มคนเชื้อชาติและสัญชาติบางกลุ่มตามการรับรู้ของนักศึกษาอเมริกันในปี 1933 1951 และ 1967 พบว่าภาพพจน์ของกลุ่มคนเชื้อชาติและสัญชาติทุกกลุ่มเปลี่ยนไป เป็นคนว่า ภาพพจน์ของคนยิว มีลักษณะฉลาดและชอบกาชายลคนอยดง ภาพพจน์ของคนอเมริกันมีลักษณะวัตถุนิยมเพิ่มมากขึ้น แต่มีลักษณะเขาวนปัญญาดีและขยันลคนอยดง และภาพพจน์ของคนอังกฤษมีลักษณะเป็นนักกีฬาฉลาด และถือธรรมเนียมลคนอยดง แต่มีลักษณะใหม่ปรากฏ คือ อนุรักษ์นิยม มีเหตุผล ประหยัด และปฏิบัติจริง² อย่างไรก็ตามภาพพจน์จะเปลี่ยนแปลงใดต่อจไรระยะเวลาอันยาวนาน

นอกจากนี้ภาพพจน์อาจเปลี่ยนไปตามความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มเป้าหมายและกลุ่มผู้รับรู้ เช่น สิงห์ และอุปัดห์ยา (Sinha and Upadhyaya, 1960) พบว่าภาพพจน์ของคนจีนตามการรับรู้ของนักศึกษาอินเดียเปลี่ยนไปทางลบ ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากกรณีพิพาทชายแดนระหว่างจีนและอินเดียระหว่างปี 1959 - 1960 โดยก่อนที่กรณีพิพาทนั้น นักศึกษาอินเดียรับรู้คนจีนว่ามีลักษณะ เป็นมิตร ก้าวหน้า ซื่อสัตย์ ซาคินิยม กลาหาญ รักษาวัฒนธรรม

¹Michael P. Sullivan, International Relations: Theories and Evidence (Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1976), pp. 58-65. อ้างถึงใน เฉลิมชัย นิวเรืองนนท์, "ทัศนคติคนไทยภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อเวียตนาม...", " หน้า 217.

²Karlins et al., "On the Fading of Social Stereotypes: Studies in Three Generations of College Students," Journal of Personality and Social Psychology 13 (1969): 1 - 16.

และกระตือรือร้น แทร่ระหว่างเกิดกรณีพิพาทกับรัฐบาลจีนมีลักษณะ ก้าวร้าว หลอกลวง เห็นแก่ตัว คาสงคราม โทครายและโจ¹

เออร์ลิช (Ehrlich, 1973) เปรียบเทียบผลการวิจัยการรับรู้ภาพพจน์ของ คนอเมริกันที่ทำในปี 1942 และ 1966 พบว่า ในระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง คนอเมริกันรับรู้ภาพพจน์ของคนเยอรมันว่ามีลักษณะ ชัยัน บ้าสงคราม โทคราย และหักหลัง คนญี่ปุ่นมีลักษณะคคโคง หักหลัง บ้าสงคราม และโทคราย คนรัสเซียมีลักษณะชัยัน กลาหาญ และซื่อสัตย์ เมื่อสงครามสงบลง รัสเซียกลับเป็นศัตรูของคนอเมริกัน ผลที่ปรากฏในปี 1966 คือ คนอเมริกันรับรู้คนเยอรมันว่ามีลักษณะชัยัน ฉลาด และก้าวหนา ส่วนคนรัสเซีย มีลักษณะบ้าสงคราม ชัยัน และฉลาด²

วิธีการศึกษาการรับรู้ภาพพจน์

จากการศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับภาพพจน์ต่าง ๆ พอจะจำแนกวิธีการศึกษา การรับรู้ภาพพจน์ได้ 4 วิธีดังนี้

1. วิธีรายการลักษณะ เป็นวิธีแรกที่ใช้ในการศึกษาภาพพจน์ซึ่งเสนอโดยแคพซ์ และเบรลี วิธีนี้ผู้วิจัยกำหนดรายการลักษณะให้ผู้รับเลือกลักษณะที่คิดว่าเป็นลักษณะของบุคคลหนึ่ง ๆ จากนั้นแจกแจงความถี่แต่ละลักษณะที่ได้รับเลือกจากผู้รับรู้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ และตีความต่อไป

¹ A. K. P. Sinha and O. P. Upadhyaya, "Change and Persistence in the Stereotypes of University Students toward Different Ethnic Groups during Sino-India Border Dispute," The Journal of Social Psychology 52 (August, 1960): 31-39.

² Ehrlich, The Social Psychology of Prejudice..., pp. 29-31.

วิธีรายการลักษณะได้รับความนิยมสูงมาก ได้มีผู้นำไปวัดการรับรู้ภาพพจน์
กลุ่มบุคคลอย่างกว้างขวางทั้งในอดีตและปัจจุบัน

2. วิธีมาตรจำแนกความหมาย วิธีนี้ผู้วิจัยจะกำหนดรายการกลุ่มเป้าหมายและ
มาตรจำแนกความหมายให้ผู้รับรู้ มาตรจำแนกความหมายประกอบด้วยคุณศัพท์ที่มีความ
หมายตรงข้าม เช่น แข็งแรง-อ่อนแอ ยากจน-ร่ำรวย ฯลฯ คุณศัพท์แต่ละคู่ประกอบกัน
เป็นมาตร 1 มาตร (Scale) โดยทั่วไปมาตร 1 มาตรแบ่งเป็น 7 ช่อง เพื่อให้ผู้รับรู้
ประมาณค่า (Rate) เช่น

อ่อนแอ _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ : _____ แข็งแรง

อ่อนแอ 1 : 2 : 3 : 4 : 5 : 6 : 7 แข็งแรง

ผู้รับรู้ประมาณค่าลักษณะของกลุ่มที่ถูกรับรู้ว่ามีลักษณะอ่อนแอหรือแข็งแรงมากน้อย
เพียงไร โดยกาเครื่องหมายในช่องที่ตรงกับการรับรู้ของตนหรือเขียนวงกลมล้อมรอบตัว
เลข มาตรอื่น ๆ ก็ตอบทำนองเดียวกัน

มาตรจำแนกความหมายนี้แรกเสนอโดยออกัสตูกและคณะ (Osgood et al.,
1957) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือวัดความหมายของคำและสิ่งต่าง ๆ ตามความรู้สึกของแต่ละ
คน ต่อมาได้มีผู้นำไปประยุกต์ใช้วัดทัศนคติหรือความรู้สึกของคนต่อสิ่งต่าง ๆ ตลอดจนการ
รับรู้ภาพพจน์กลุ่มบุคคลต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง มาตรจำแนกความหมายนี้สะดวกที่จะใช้
และสามารถใช้ศึกษาภาพพจน์ได้ละเอียดทุกแง่มุมไม่ว่าจะใช้วัดการรับรู้ภาพพจน์โดยเอา
บุคคลหรือกลุ่มบุคคล

3. วิธีพรรณนาอย่างเสรี วิธีนี้ผู้รับรู้พรรณนาลักษณะของกลุ่มบุคคลที่ถูกรับรู้
ตามความเข้าใจของเขาเอง วิธีนี้สะดวกในการรวบรวมข้อมูลแต่ยากแก่การวิเคราะห์
เนื้อหาของพรรณนาและการตีความ จึงไม่ค่อยมีผู้นิยมใช้วัดการรับรู้ภาพพจน์ อย่างไรก็ตาม
คิโนทวอร์น 1970 ก็ได้มีผู้คิดเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการพรรณนาอย่างเสรีโดย

อาศัยทฤษฎีทางคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน¹

4. วิธีประเมินความน่าจะเป็น วิธีนี้เริ่มจากความคิดของบริกแฮม (Brigham, 1969)² วิธีการคล้ายวิธีรายการลักษณะแต่แทนที่จะถามว่าลักษณะใดตรงกัน ลักษณะของกลุ่มบุคคลที่ถูกรับรู้ ผู้วิจัยให้ผู้รับรู้ประเมินว่า โอกาสที่กลุ่มบุคคลที่ถูกรับรู้จะมี ลักษณะหนึ่ง ๆ มีค่าเท่ากับเท่าไร หรือถามอีกนัยหนึ่งว่า ท่านคิดว่าในกลุ่มหนึ่ง ๆ มีคน รอยละเท่าไรที่มีลักษณะหนึ่ง ๆ เช่น ท่านคิดว่า คนอเมริกันรอยละเท่าไรมีความคิดก้าวหน้า คนญี่ปุ่นรอยละเท่าไรที่มีลักษณะชาตินิยม ฯลฯ

วิธีนี้ยังไม่ได้นำไปใช้โดยทั่วไปแต่ก็เป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับการรับรู้ภาพพจน์โดย เอกบุคคลและกลุ่มบุคคล ตัวอย่างการวิจัยทำนองนี้คือ การวิจัยของแมคคัวเลย์และสติทท์ (McCauley and Stitt, 1978)³

เอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิลเบิร์ต (Gilbert, 1951) ศึกษาการรับรู้ภาพพจน์ของนักศึกษามหา-
วิทยาลัยปรีนซ์ตันต่อจากแคทซ์และเบเรดี เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ภาพพจน์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยปรีนซ์ตัน ปี 1933 กับปี 1951 ผลการวิจัยปรากฏว่า การรับรู้ภาพพจน์คน

¹Seymour Rosenberg and Russell Jones, "A Method for Investigating and Presenting a Person's Implicit Theory of Personality: Theodore Dreiser's View of People," Journal of Personality and Social Psychology 22 (June, 1972): 372-386.

²Clark McCauley and Christopher L. Stitt, "An Individual Quantitative Measure of Stereotypes," Journal of Personality and Social Psychology 36 (September, 1971): 930.

³Ibid., pp. 929-939.

เชื้อชาติและสัญชาติต่าง ๆ ยังคงสอดคล้องกันอยู่แต่สอดคล้องน้อยกว่าปี 1933 ภาพพจน์ของอเมริกัน อังกฤษ และจีน เปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อย ซึ่งต่างจากภาพพจน์คนญี่ปุ่นและคนตุรกีที่เปลี่ยนไปมาก กิลเบิร์ตอ้างเหตุผลว่าการที่ภาพพจน์เปลี่ยนแปลงไปนั้นสืบเนื่องมาจาก สื่อสันทนาการและสื่อมวลชนต่าง ๆ ที่มีบทบาทมากขึ้นในสังคม รวมทั้งนักศึกษาที่มีเหตุผลและเข้าใจวัฒนธรรมของชนชาติอื่น ๆ มากขึ้น¹

ต่อมา คาร์ลินส์และคณะ (Karlins et al., 1969) ได้ทำการศึกษาซ้ำอีกครั้งตั้งไกลดวามาแล้ว

องค์การศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก (1953) ได้มอบหมายให้นักสังคมศาสตร์กลุ่มหนึ่งศึกษาภาพพจน์คนสัญชาติต่าง ๆ ในทวีปยุโรป อเมริกา และออสเตรเลีย รวม 8 ประเทศได้แก่ ออสเตรเลีย อังกฤษ เยอรมัน เนเธอร์แลนด์ อิตาลี นอร์เวย์ และสหรัฐอเมริกา นักสังคมศาสตร์กลุ่มนี้ใช้วิธีการของแกทซ์และเบรลี โดยกำหนดรายการลักษณะให้ผู้รับรู้อยู่ 12 ลักษณะและให้ผู้รับรู้ออกลักษณะให้คนสัญชาติต่าง ๆ ก็ลักษณะก็ได้ ผลการวิจัยปรากฏว่า คนทั้ง 8 ประเทศมีแนวโน้มที่จะสร้างภาพพจน์ให้กับกลุ่มบุคคลต่าง ๆ และรับรู้ภาพพจน์กลุ่มชาติของตนเองในทางบวก นอกจากนี้ยังพบว่า ภาพพจน์ของคนชาติต่าง ๆ จะเปลี่ยนแปลงไปตามความเป็นมิตรและความเป็นศัตรูต่อกัน²

¹G. M. Gilbert, "Stereotype Persistence and Change among College Students," Journal of Abnormal and Social Psychology 46 (1951): 245-254. Cited by M. Karlins et al., "On the Fading of Social Stereotypes....," pp. 1-2.

²Buchanan and Cantril, How Nations See Each Other, pp. 45-59.

โทรแอนดิสและแวนซิลิว (Triandis and Vassiliou, 1967) ประยุกต์เอามาตรจำแนกความหมายไปใช้ศึกษาเปรียบเทียบการรับรู้ภาพพจน์ของคนกรีกและคนอเมริกัน โดยมีสมมุติฐานเบื้องต้นว่า ภาพพจน์จะผันแปรตามการติดต่อสัมพันธ์ (Contact) จากผลการวิจัย โทรแอนดิสและแวนซิลิว สรุปว่าภาพพจน์ของกลุ่มบุคคลหนึ่ง ๆ จะมีแกนความจริงเมื่อกลุ่มผู้รับรู้เคยมีประสบการณ์ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย¹

ทานากา (Tanaka, 1965) ศึกษาภาพพจน์ของชาติต่าง ๆ รวม 32 ชาติตามการรับรู้ของคนญี่ปุ่น โดยใช้มาตรจำแนกความหมาย 27 มาตร เป็นเครื่องมีวัดภาพพจน์ มาตรเหล่านี้ได้มาจากการศึกษาของแวร์และออสกู๊ด (Ware and Osgood, 1962) 20 มาตร ส่วนที่เหลือคัดเลือกรากฐานองค์ประกอบทั้งสามที่พบโดยออสกู๊ดและคณะ คือ องค์ประกอบ การประเมิน ตักยภาพ และกิจกรรม ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์องค์ประกอบของลักษณะ และพบว่า ลักษณะเหล่านี้เกาะกลุ่มเป็นองค์ประกอบสำคัญ 3 องค์ คือ การประเมิน (Evaluation) ได้แก่ รัก-ชัง ผอนคลาย-ตึงเครียด ชอบเข้าสังคม-แยกตัว ๆ ความเคลื่อนไหว (Dynamism) ได้แก่ กระตือรือร้น-เฉื่อยชา แข็งแรง-อ่อนแอ และความผันผวน (Volatility) ได้แก่ สงบ-วุ่นวาย มีเหตุผล-ไม่มีเหตุผล ผลการศึกษาครั้งนี้ทานากา สรุปว่า คนญี่ปุ่นในองค์ประกอบการประเมินและความเคลื่อนไหวเป็นองค์ประกอบสำคัญในการรับรู้ชาติอื่น ๆ สำหรับภาพพจน์ของชาติต่าง ๆ นั้นวิเคราะห์โดยการใช Octant Analysis ซึ่งปรากฏว่า ประเทศใหญ่ทางตะวันตกมีภาพพจน์อยู่ในเขตบวก (Positive Region) และประเทศชายคอมมิวนิสต์ส่วนใหญ่มีภาพพจน์ในเขตลบ (Negative Region) ของมิติการประเมิน (Evaluation Dimension)²

¹Triandis and Vassiliou, "Frequency of Contact...", pp. 316-318.

²Yasumasa Tanaka, "A Study of National Stereotypes," In The Analysis of Subjective Culture: Comparative Studies in Behavioral Science, Edited by Harry C. Triandis et al. (New York: Wiley and Sons, 1972), pp. 125-132.

ต่อมาทานากาได้ดัดแปลงวิธีการศึกษาคั้งก่อนเพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ภาพพจน์ของชนญี่ปุ่นและคนอเมริกัน รวมทั้งศึกษาความแตกต่างระหว่างเพศและการลำดับมโนทัศน์ในการรับรู้ภาพพจน์ จำนวนและรายชื่อชาติต่าง ๆ เท้ากับการศึกษาคั้งก่อน ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หองประกอบ พบองประกอบของลักษณะสอดคล้องกับการศึกษาคั้งแรก นอกจากนี้ยังพบอีกว่า เพศ วัฒนธรรม และการลำดับที่ของมโนทัศน์ไม่มีผลต่อการรับรู้ภาพพจน์ในคั้งนี้¹

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษาและเปรียบเทียบภาพพจน์ของชนสัญชาติต่าง ๆ ตามการรับรู้ของนิสิตนักศึกษา
2. ศึกษาการเกาะกลุ่มกันของลักษณะของภาพพจน์ของกุ่มคนสัญชาติต่าง ๆ และการเกาะกลุ่มกันของกุ่มคนสัญชาติต่าง ๆ

ขอบเขตของการวิจัย

1. กุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเป็นนิสิตนักศึกษาจำนวน 410 คน จากมหาวิทยาลัย 5 แห่งคือ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ลักษณะภาพพจน์ของชนสัญชาติต่าง ๆ ได้มาจากมาตราจำแนกความหมาย 20 มาตรา และจากการรับรู้โดยกุ่มบุคคล

ข้อตกลงเบื้องต้น

ภาพพจน์ในที่นี้ได้มาจากคำรายงานของนิสิตนักศึกษา ตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเท่านั้น

¹ Tanaka, "A Study of National Stereotypes," pp. 132-150.

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาพพจน์หมายถึง ภาพที่อยู่ในความคิดคำนึงของนิสิตนักศึกษาเกี่ยวกับคนสัญชาติต่าง ๆ ตามที่เขารับรู้ และสามารถรายงานภาพเหล่านั้นให้ผู้อื่นทราบได้
2. การรับรู้ภาพพจน์หมายถึง การรายงานภาพพจน์ของนิสิตนักศึกษาตามแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น
3. คนสัญชาติต่าง ๆ หมายถึง คนมาเลเซีย คนญี่ปุ่น คนลิเบีย คนเวียตนาม คนสิงคโปร์ คนอเมริกัน คนรูมาเนีย คนจีน คนออสเตรเลีย คนอินเดียน คนเชโกสโลวาเกีย คนอิหร่าน คนเกาหลีเหนือ คนอินโดนีเซีย คนนิวซีแลนด์ คนเยอรมันตะวันตก คนรัสเซีย คนกัมพูชา คนอังกฤษ คนฝรั่งเศส
4. นิสิตนักศึกษาหมายถึง นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล มหาวิทยาลัยศิลปากร และจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย